

FITXES DIDÀCTIQUES

LES ASSOCIACIONS VEÏNALS, UN MODEL ESPECÍFIC, DIFERENCIAT I MILLORABLE

- ⊙ Les associacions veïnals-AV neixen a finals de la dècada dels seixanta i començaments dels setanta - és a dir entre 1960 i 1970- en diferents ciutats de l'Estat espanyol: Barcelona, Madrid, Bilbao, etc.
- ⊙ Les AV no representen a un sector de població concret, ni incideixen en un àmbit temàtic específic. El que determina **la seva acció és el territori**.
- ⊙ **La seva incidència és en l'àmbit comunitari** i això implica a tots els sectors de població residents. Per això cal que les seves opinions arribin als llocs de presa de decisions.
- ⊙ La missió bàsica d'una AV és **l'exercici de compromís amb l'entorn** del que forma part.
- ⊙ Una associació hauria de ser com una cadena en la qual tothom pot aportar alguna cosa i rebre'n d'altres, per aquest ordre.
- ⊙ La representativitat dels òrgans de govern pot esdevenir **subjectiva si abasta més enllà de la base social pròpia**.
- ⊙ El funcionament actual de les AV **facilita l'adopció d'actituds passives** del conjunt de les persones associades i del veïnatge en general.
- ⊙ Les activitats lúdiques que porta a terme una AV han de ser **enteses com un mitjà i no com una finalitat en sí mateixes**. Cada activitat ha de comportar **la transmissió de valors a la ciutadania**.
- ⊙ Cal que no hi hagi cap dubte dels valors que defensa una AV.
- ⊙ L'AV ha de ser una eina al servei del conjunt que tothom pot utilitzar, i **no una oficina de queixes on tothom pot reclamar**.
- ⊙ L'elaboració d'un **diagnòstic és el pas previ** a la intervenció comunitària.
- ⊙ No s'ha d'oblidar que compartir un mateix espai **no vol dir forçosament haver de compartir un mateix diagnòstic**.

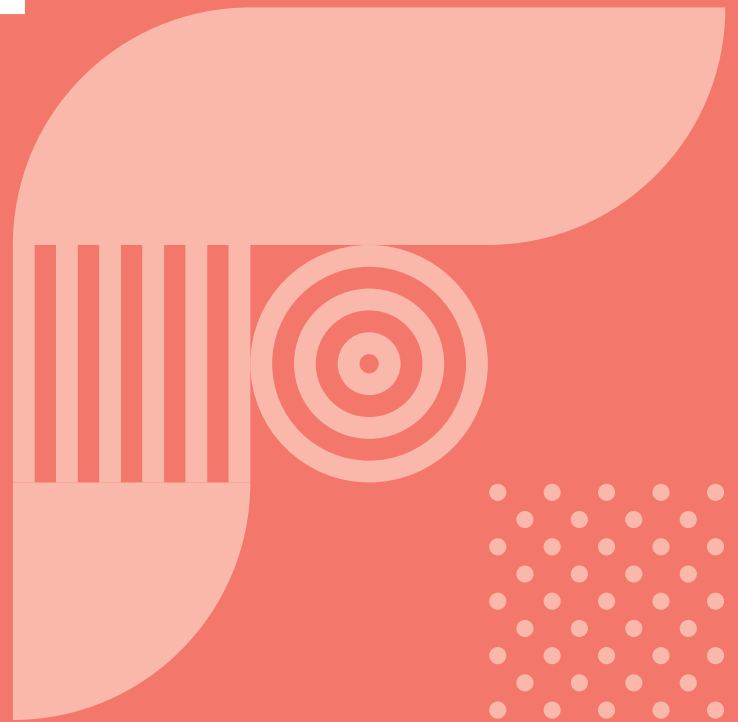
PROPOSTES

LES ASSOCIACIONS VEÏNALS, UN MODEL ESPECÍFIC, DIFERENCIAT I MILLORABLE

Signatura:

Pep Martí, col·laborador de Trama

Una mica d'història veïnal

La defensa dels interessos comuns per mitjà d'una associació no és una qüestió novedosa, doncs d'ençà que el marc legal ho ha permès, la ciutadania ha aprofitat aquesta forma jurídica com a mitjà per a reivindicar els seus drets i/o fer-los valdre. **D'ençà la creació de la primera Llei d'Associacions Espanyola (1887) es disposa d'informació** respecte de les entitats comunitàries creades. Pel que fa a l'aspecte veïnal disposem de tres exemples al respecte:

- Agrupació de Veïns i Propietaris de la Barriada del Born (creada l'any 1919)
- Associació de Veïns i Llogaters de Catalunya (creada l'any 1936)
- Associació de Veïns del Carrer del Call (creada l'any 1922)

Tot i estar conformades pel veïnat es tracta d'experiències puntuals que es van constituir sense una coordinació entre elles i possiblement sense unes finalitats de transmissió ideològica, però en la lògica que **la unió ajuda a encarar el conflicte**.

L'any 1964, es va aprovar la segona Llei d'Associacions de l'Estat Espanyol, i va ser en el marc d'aquesta cobertura legal -amb moltes restriccions- que es va iniciar el procés de constitució de les associacions veïnals (AV) tal com les coneixem avui.

Les AV neixen a finals de la dècada de 1960 i començaments de 1970, en diferents ciutats de l'Estat Espanyol (Barcelona, Madrid, Bilbao...). A partir d'aquells moments es varen anar creant associacions veïnals en els diferents municipis i barris de Catalunya.

El marc legal actual és el derivat de la segona Llei d'Associacions de Catalunya aprovada pel Parlament l'any 2008. Pel que fa al conjunt de l'Estat Espanyol, la llei actual és la tercera i es va aprovar l'any 2002.

L'especificitat veïnal i intervenció comunitària

Les associacions de veïnes i veïns (AV) no representen a un sector de població concret, ni incideixen en un àmbit temàtic específic. Allò que determina la seva acció és el territori, per tant, això implica a tots els sectors de població residents i les diferents temàtiques que en el barri es desenvolupen. En definitiva **el què fa o ha de fer una AV és exercir i fomentar compromís amb l'entorn on forma part**.

Des del seu origen, les associacions veïnals han estat compromeses amb la democràcia i han mantingut aquest caràcter d'escola de democràcia fins al present atès que no s'ha ocupat

només de reivindicacions urbanes, sinó que va servir d'aixopluc d'un seguit de reivindicacions que no tenien cap altra forma d'expressar-se.

El seu caràcter genuí **les obliga a ser independent de partits** i tendències polítiques i a orientar els seus esforços vers la col·laboració entre els diferents agents presents en el territori, amb un objectiu col·lectiu.

Acció integral amb l'entorn

La intervenció en un espai territorial requereix del coneixement del mateix. Per això, **és necessari l'elaboració de diagnòstics**, altrament les inèrcies acabarien configurant el treball comunitari de l'organització.

Pel que fa a l'elaboració del diagnòstics convé fer algunes observacions:

- Cal que les opinions dels diferents sectors poblacionals arribin als llocs de presa de decisions. En aquest sentit, és important que no hi hagi mancances i que la població en la seva globalitat es senti identificada en l'actuació o com a mínim amb el debat previ a la intervenció comunitària. **Convé facilitar la participació del conjunt de les persones associades tant com es pugui**. El foment d'aquesta participació esdevé el factor principal per incrementar la democràcia i la representativitat de l'associació.
- No s'ha d'oblidar que compartir un mateix espai **no vol dir forçosament haver de compartir un mateix diagnòstic**. Les diferents opinions o bé els diferents interessos han de ser escoltats i cercar el consens entre les diverses manera de veure i entendre el barri.
- S'ha d'ampliar el mecanisme d'elaboració del diagnòstic més enllà de la base social. Les persones associades a l'AV poden figurar entre les més compromeses o amb necessitats més concretes en l'entorn més immediat; **però també hi ha altres persones i entitats que canalitzen el seu compromís** cap altres sectors o vers altres àmbits. La col·laboració entre els diferents agents socials esdevé fonamental per a la millora de la col·lectivitat.

A més, és important recordar que tot inici d'intervenció comunitària genera expectació entre els agents que hi participen i entre la població que se n'assabenta. La transparència de les accions i l'intercanvi d'informació ha de servir per evitar interpretacions errònies respecte l'acció de l'AV i els objectius de la mateixa.

La incidència puntual en el territori, quelcom millorable

En parlar de millorar qualsevol aspecte de la organització veïnal pròpia, possiblement **sigui més efectiu revisar plantejaments propis** que ancorar-se en la justificació per suposades causes d'actituds externes.

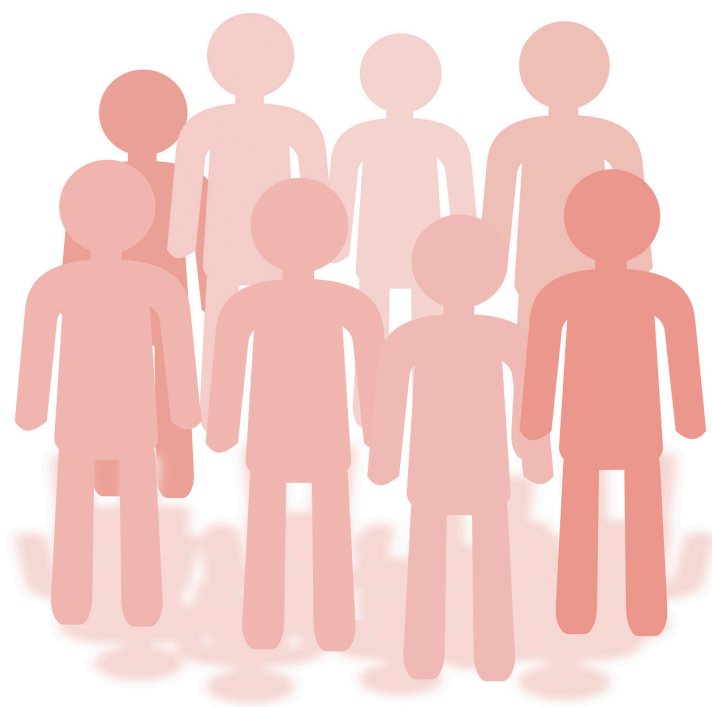
El funcionament actual de les AV **facilita l'adopció d'actituds passives** del conjunt d'associats i del veïnatge en general.

Sovint un **excés de zel** per part de les persones capdavanteres de l'AV **pot comportar desmotivació** a un conjunt de població afectada per una problemàtica comuna. Així, quan tres o quatre persones exposen a l'AV una problemàtica comuna en un indret concret, les persones capdavanteres de l'associació poden actuar de dues maneres:

- a. Oferint-se com a mitjanceres entre el veïnatge afectat i la regidoria municipal a qui competeixi la resolució del problema.
- b. Oferint-se a fer l'acompanyament i assessorament del conjunt de la població afectada, perquè exposin a la regidoria les seves raons i facin pressió per a la resolució del problema.

En el primer cas, s'estarà venent la idea que no cal el seu compromís amb la comunitat i s'ajuda a convertir el local de l'AV en una oficina de recepció de queixes.

En el segon cas, s'estarà mobilitzant i **implicant la ciutadania en la resolució dels problemes** de caràcter comunitari, de passada s'estarà preparant compromisos futurs i potser relleus.

L'AV ha de ser una eina al servei del conjunt que tothom pot utilitzar, i no una oficina de queixes que tothom pot reclamar. S'han d'establir mecanismes per tal que una persona que vagi a l'AV per a resoldre un problema concret acabi col·laborant assíduament.

D'altra banda, s'ha de tenir present que qualsevol activitat lúdica que porta a terme una AV han de ser entesa com un mitjà i no com una finalitat en sí mateixes. Cada activitat ha de comportar la transmissió de valors a la ciutadania.

Cal que no hi hagi cap dubte dels valors que defensa una AV i que aquests hagin estat definits, consensuats i assumits pels conjunt de les persones associades.

Exemples de Bones pràctiques:

- **Campanya “Defenseu Can Raventós”** de l'AV de Sarrià (Barcelona): Veure fitxa a la web de Bones Experiències de la CONFAVC: <https://bonesexperiencies.confavc.cat/experiencies/defenseu-can-raventos/>
- **Campanya “Necessitem la Biblio”** de l'AV Som Santa Eulàlia (L'Hospitalet de Llobregat): Veure fitxa a la web de Bones Experiències de la CONFAVC: <https://bonesexperiencies.confavc.cat/experiencies/necessitem-la-biblio/>
- **Projecte Mapa de l'Amiant** de l'AV Badia del Vallès: Veure fitxa a la web de Bones Experiències de la CONFAVC: <https://bonesexperiencies.confavc.cat/experiencies/mapa-de-lamiant/>
- **Projecte “Taula comunitària de salut de Sabadell Sud”** de diverses entitats entre aquestes AV Espronceda, AV Campoamor, AV Les termes i AV Creu de Barberà (Sabadell). Veure fitxa a la web de Bones Experiències de la CONFAVC: <https://bonesexperiencies.confavc.cat/experiencies/taula-de-salut-comunitaria-sabadell-sud/>
- **Projecte “Volem el Rec comptal digne!”** de l'AV Can Sant Joan de Montcada i Reixac: Veure fitxa a la web de Bones Experiències de la CONFAVC: <https://bonesexperiencies.confavc.cat/experiencies/volem-el-rec-comtal-digne/>
- **Projecte “20 anys de la Vocalia de Dones de l'AV Rocafonda- L'Esperança-Ciutat Jardí-Valldeix”** (Mataró). Veure fitxa a la web de Bones Experiències de la CONFAVC: <https://bonesexperiencies.confavc.cat/experiencies/20-anys-de-la-vocalia-de-dones/>